

25.8.2005
13.9.2005

7 Ca 210/2004 - 21

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudců Mgr. Aleše Sabola a JUDr. Ivety Šaškové ve věci žalobce: **Nejvyšší státní zástupce**, se sídlem v Brně, Jezuitská 4, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Praze**, se sídlem v Praze 2, Žitná 12, za účasti osoby zúčastněné: Ing. F. Ch. bytem [redacted], o přezkoumání rozhodnutí orgánu veřejné správy, k žalobě podle § 66 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7.11.2004, č.j. 8458/01,

takto:

- I. Rozhodnutí Finančního ředitelství v Praze ze dne 7.11.2001, č.j. 8458/01-140, se ruší a věc se mu vrací k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Žalobce podal žalobu ve smyslu § 66 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "s.ř.s."), proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7.11.2001, č.j. 8458/01-140, jímž bylo zamítnuto odvolání zúčastněné osoby (ing. F. Ch.) proti platebnímu výměru na daň z převodu nemovitostí, který byl vydán Finančním úřadem v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi (dále jen "finanční úřad" nebo "správce daně"), dne 18.6.2001 pod č. 1010000538, a kterým byla zúčastněné osobě vyměřena daň z převodu nemovitostí ve výši 7.090,-Kč.

Citované rozhodnutí napadl žalobce, neboť shledal závažný právní zájem k podání žaloby. Napadeným rozhodnutím, které není v souladu s právními předpisy, bylo přímo zkráceno právo daňového subjektu na nedotčení jeho majetku bez splnění zákonných podmínek. Bylo tedy zkráceno právo garantované Listinou základních práv a svobod. Žalobce napadl rozhodnutí správního orgánu v celém rozsahu, domáhal se jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. V odůvodnění žaloby je mj. uvedeno, že zúčastněná osoba a dnes již zesnulá V. Č. (nar.), dříve bytem , a dnes již právně neexistující státní podnik Uhelné sklady Praha – východ, se sídlem v Praze 1, Vodičkova 16, jakožto podíloví spoluvlastníci nemovitostí v katastrálním území (pozemky č. parc. st. , a parc. č.), uzavřeli dne 28.6.2000 dohodu o zrušení a vzájemném vypořádání podílového spoluvlastnictví k předmětným pozemkům. Finanční úřad v Brandýse nad Labem vyměřil zúčastněné osobě daň z převodu nemovitosti podle ust. § 9 odst. 3 zákona č. 357/1992 Sb, ve znění pozdějších předpisů. Žalobce považuje správní rozhodnutí za nezákonná, když v daném případě nemělo být aplikováno ust. § 9 odst. 3 zákona č. 357/1992 Sb., neboť nedošlo ke směně spoluvlastnických podílů. V daném případě zúčastněná osoba nabyla zrušením a vypořádáním podílového spoluvlastnictví bezúplatně více než činila souhrnná hodnota všech jeho podílů na nemovitostech, jež byly předmětem vypořádání. Hodnota jeho majetku se zvýšila o 330,75 Kč, což z pohledu § 6 zák. č. 357/1992 Sb. nebylo vzato v úvahu. Žalobce namítal, že žalovaný nerespektoval spoluvlastníky projevenou vůli zrušit a vypořádat podílové spoluvlastnictví, považoval-li dohodu za dohodu o směně spoluvlastnických podílů, ačkoliv spoluvlastníci neprojevíli vůli své podíly směniti, tedy poskytnout své spoluvlastnické podíly jako protiplnění za nabývané spoluvlastnické podíly na nemovitostech. Důsledkem dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví je změna výše podílu nebo jeho ztráta. Dochází však k tomu při vzájemném vypořádání všech spoluvlastníků. Při převodu spoluvlastnického podílu však podíl ztrácí jeden ze spoluvlastníků a nabývá jej jiná osoba, byť by byla rovněž spoluvlastníkem. Při vypořádání spoluvlastnictví dohodou může jeden ze spoluvlastníků z vůle ostatních spoluvlastníků získat vyšší spoluvlastnický podíl na věci a jiný spoluvlastník svůj podíl na věci ztratit a naopak získat podíl na věci jiné. Bez vůle všech spoluvlastníků by však k této změně nejen nedošlo, ale dohoda o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví by vůbec nevznikla. Naproti tomu účastníky směnné, kupní nebo darovací smlouvy jsou pouze osoby, mezi kterými dochází k převodu spoluvlastnického podílu vzhledem k cejku. Zákon č. 357/1992 Sb. stanovil, že předmětem daně darovací je bezúplatné nabytí majetku na základě právního úkonu, a to jinak než smrtí zůstavitele. Tato obecná úprava předmětu daně darovací v ust. § 6 odst. 1 nevylučuje případ bezúplatného nabytí nebo zvětšení podílu na základě dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, nejde-li o případ speciálně upravený v odstavci 4. Jinak by vypořádání podílového spoluvlastnictví na základě dohody spoluvlastníků podléhalo podle výslovné úpravy ust. § 9 odst. 1 písm. a) zák. č. 357/1992 Sb., pokud by šlo o úplatné nabytí vlastnictví. Žalobce shledává jako zásadní otázku v daném případě a v případech obdobných, zda posuzovat jednání jako dohodu o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, nebo jako směnu spoluvlastnických podílů.

Žalovaný s žalobou nesouhlasil a navrhl ji zamítnout jako nedůvodnou. Správní orgán vycházel při svém rozhodování z toho, že dohodou o zrušení a vzájemném vypořádání podílového spoluvlastnictví došlo ke vzájemnému převodu podílů na nemovitostech, kdy si spoluvlastníci navzájem podíly na nemovitostech vyměnili, a to za úplatu. Za úplatný je třeba považovat takový převod věci, kdy převodce za převod věci dostává protiplnění, které má majetkovou hodnotu. V daném případě protiplněním za převáděný spoluvlastnický podíl na

jedné nemovitosti byl přijímán spoluvlastnický podíl na jiné nemovitosti. Úplatný převod nemovitosti podléhal podle § 9 odst. 1 písm. a) zák.č. 357/1992 Sb., ve znění účinném ke dni 13.7.2000, dani z převodu nemovitostí.

Ze správního spisu jsou patrné tyto pro posouzení věci právně významné skutečnosti.

Dne 28.6.2000 byla mezi Ing. F. Ch. a V. Č. a Uhelnými sklady Praha – východ, státní podnik, uzavřena dohoda o zrušení a vzájemném vypořádání podílového spoluvlastnictví. Účastníci dohody byli podílovými spoluvlastníky nemovitostí v katastrálním území , pozemky parc. č. st. , a pozemky parc. č. . Spoluvlastnický podíl na uvedených nemovitostech činil 1/3. V čl. II. této dohody je vyjádřena vůle zrušit spoluvlastnictví k uvedeným nemovitostem. Způsob vypořádání byl dohodou určen tak, že Uhelné sklady Praha – východ, státní podnik, se stávají výlučným vlastníkem pozemků parc. č. , a st. a . Ing. F. Ch. a V. Č. se stávají vlastníky zbývajících nemovitostí s podílem každý jedné poloviny.

Výzvou č. 1010000070 ze dne 23.3.2001 vyzval Finanční úřad v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi Ing. F. Ch. k podání daňového přiznání z převodu předmětných nemovitostí. Na základě této výzvy podala zúčastněná osoba dne 28.3.2001 přiznání k dani z převodu nemovitostí.

Dne 18.6.2001 byl Finančním úřadem v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi vydán platební výměr č. 1010000538 na daň z převodu nemovitosti. Ing. F. Ch. byla stanovena daňová povinnost ve výši 7.090,-Kč.

Proti tomuto rozhodnutí podal Ing. F. Ch. odvolání, o němž rozhodl žalovaný napadeným rozhodnutím tak, že odvolání zamítl. V odůvodnění napadeného rozhodnutí je mj. uvedeno, že na základě dohody o zrušení a vzájemném vypořádání spoluvlastnictví se Uhelné sklady s.p. staly výlučným vlastníkem některých nemovitostí a Ing. F. Ch. a V. Č. se stali podílovými spoluvlastníky zbývajících nemovitostí, a jejich spoluvlastnický podíl činil 1/2. Dochází-li tedy mezi spoluvlastníky k vzájemnému převodu podílu na nemovitostech, a proto se jedná o výměnu nemovitostí – podílů na nemovitostech. Z povahy věci pak vyplývá, že každá ze stran je považována ohledně podílu, který výměnou převádí, za stranu prodávající a ohledně podílu, který výměnou přijímá, za stranu kupující. V daňovém řízení se bere v úvahu vždy skutečný obsah právního úkonu. Na základě této zásady správce daně posoudil i dohodu o zrušení spoluvlastnictví a vzájemném vypořádání, kterou bylo zrušeno podílové spoluvlastnictví a bylo vypořádáno formou výměny nemovitostí – podílů na nemovitostech. Každý z podílových spoluvlastníků vyměňoval svůj podíl na nemovitosti za spoluvlastnický podíl na nemovitosti jiné, z těchto důvodů byla daň vyměřena v souladu s § 9 odst. 3 zák.č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí.

Městský soud v Praze napadené rozhodnutí i řízení, které jeho vydání předcházelo, přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), vycházející přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.) a celou věc posoudil takto.

Soud rozhodl o žalobě bez nařízení jednání, neboť žalobce i žalovaný s tímto postupem vyslovili souhlas (ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.).

Podle ust. § 141 odst. 1 občanského zákoníku se spoluvlastníci mohou dohodnout o zrušení spoluvlastnictví a vzájemném vypořádání. Je-li předmětem spoluvlastnictví nemovitost, musí být dohoda písemná.

Podle ust. § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 357/1992 Sb., ve znění účinném v rozhodné době (dále jen "zákon o trojdaní"), je předmětem daně z převodu nemovitostí úplatný převod nebo přechod vlastnictví k nemovitostem včetně vypořádání podílového spoluvlastnictví. Podle odst. 3 téhož ustanovení vyměňují-li se nemovitosti, považují se jejich vzájemné převody za jeden převod. Daň se vybere z převodu té nemovitosti, z jejíhož převodu je daň vyšší.

Podle § 6 odst. 1 zákona o trojdaní, předmětem daně darovací je bezúplatně nabytí majetku na základě právního úkonu, a to jinak než smrtí zůstavitele. Majetkem pro účely daně darovací jsou a) nemovitosti a movitý majetek, b) jiný majetkový prospěch.

Podle § 6 odst. 4 zákona o trojdaní, nabyvá-li spoluvlastník při reálném rozdělení společné věci mezi spoluvlastníky bezúplatně více, než činila hodnota jeho podílu, považuje se nabytí nad tuto hodnotu za darování.

Pro posouzení dané věci je třeba nejprve provést výklad ustanovení občanského zákoníku upravující podílové spoluvlastnictví. Věc může být ve spoluvlastnictví více vlastníků. Podílové spoluvlastnictví znamená existenci spoluvlastnických podílů, přičemž podíl je předmětem vlastnictví konkrétního spoluvlastníka a zároveň charakterizuje míru spoluvlastnictví, tedy míru, jakou se jednotlivý spoluvlastník podílí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci. Podíl tedy v případě podílového spoluvlastnictví nevynezuje určitou reálnou část společné věci, ale vyjadřuje právní postavení jednotlivých spoluvlastníků. Protože spoluvlastníky nelze nutit, aby proti své vůli setrvali v podílovém spoluvlastnictví, je možný zánik podílového spoluvlastnictví. Jedním ze způsobů zániku podílového spoluvlastnictví je i zánik dohodou o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví. V předmětné věci pak Ing. F. Ch. byl jedním ze spoluvlastníků předmětných nemovitostí, přičemž všichni spoluvlastníci projevili uzavřením dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví vůli zrušit podílové spoluvlastnictví. Na základě uvedené dohody došlo ke změně podílového ideálního spoluvlastnictví na vlastnictví reálných částí. Tato změna, resp. vypořádání spoluvlastnictví po dohodě spoluvlastníků, proběhla tak, že dnes již právně neexistující Uhečné sklady Praha – východ, státní podnik, se staly výlučným vlastníkem dohodou určených nemovitostí a zbývající dva spoluvlastníci, Ing. F. Ch. a V. Č. projevili vůli stát se opět podílovými spoluvlastníky zbývajících nemovitostí. Při zrušení podílového spoluvlastnictví a reálném rozdělení majetku nedošlo k jeho převodu, spoluvlastníci majetek již vlastnili, při vypořádání jen došlo k reálnému uspořádání vlastnických vztahů k nemovitostem, které byly předmětem spoluvlastnictví. Vypořádání spoluvlastnictví nelze zaměňovat s převodem spoluvlastnického podílu podle § 140 občanského zákoníku, neboť převodem nedochází k zániku podílového spoluvlastnictví, a dále od směny věci podle § 611 občanského zákoníku. Smlouva směnná je závazkovým právním vztahem, při kterém dochází k výměně věci za věc, čili k převodu majetku. Reálné rozdělení majetku však směnnou smlouvou není. Pokud získá některý ze spoluvlastníků zrušením spoluvlastnictví a jeho vypořádáním, z hlediska vlastnického více, než činil jeho spoluvlastnický podíl, je třeba takové nabytí zdanit. Pokud k nabytí došlo bezúplatně, zdaňuje se takové nabytí daní

darovací, pokud pak k nabytí dojde za úplatu (např. za finanční dorovnání), je třeba nabytí zdanit daní z převodu nemovitostí. V projednávaném případě se Ing. F. Ch. na základě dohody o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví stal bezúplatně podílovým spoluvlastníkem nemovitostí, jejichž hodnota převýšila hodnotu jeho podílu na původním celku. V projednávané věci tedy bylo třeba postupovat podle ust. § 6 odst. 4 zákona o trojdani a vyměřit daň darovací (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30.11.2004, čj. 5 Afs. 20/2003-45, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 481/2005).

Tímto způsobem žalovaný ani finanční úřad nepostupoval, přičemž správní orgány vycházely z právního názoru odlišného (a na daný případ aplikovaly ust. § 9 odst. 3 zákona o trojdani ve znění účinném v rozhodné době), a proto je namístě takové rozhodnutí zrušit pro nezákonnost a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení (ust. § 78 odst. 1, 4 s.ř.s.). V dalším řízení je správní orgán právním názorem soudu shora vysloveným vázán (ust. § 78 odst. 5 s.ř.s.).

O nákladech řízení mezi účastníky navzájem bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., když žalobci, jako účastníku, který měl ve věci plný úspěch, tyto náklady nevznikly. O nákladech řízení osoby zúčastněné na řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 60 odst. 5 s.ř.s., neboť této osobě žádné náklady v souvislosti s plněním povinnosti, kterou by ji soud uložil, nevznikly (soud osobě žádnou povinnost v řízení neukládal).

Poučení: Proti tomuto rozsudku lze podat ve lhůtě dvou (2) týdnů po doručení rozhodnutí kasační stížnost za podmínek ust. § 102 a násl. s.ř.s., a to k Nejvyššímu správnímu soudu prostřednictvím soudu podepsaného. Stěžovatel musí být zastoupen advokátem, to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (ust. § 105 odst. 2 s.ř.s.).

V Praze dne 3. srpna 2005

JUDr. Ladislav Hejtmánek
předseda senátu